

UNDERVISNINGS
MINISTERIET
STYRELSEN FOR
UNDERVISNING OG KVALITET

Dansk, læsning og retskrivning FP9

Folkeskolens prøver

Læsning OPGAVER

Mandag den 4. december 2017
kl. 14.00-14.30

Ved prøven må der anvendes trykte og elektroniske ordbøger, der er i overensstemmelse med gældende retskrivning, som den er fastsat af Dansk Sprognævn.

Elevens UNI-Login:
Skolens navn:
Tilsynsførendes underskrift:

Opgaven findes som:

1. **Papirhæfte**
2. PDF til elever der aflægger prøve på særlige vilkår

Tekst 1

I artiklen *Sådan blev slikposen fyldt* skal du så hurtigt som muligt finde svar på nogle opgaver. Du skal altså kun læse, hvad der er nødvendigt for at svare på disse opgaver. Sæt kryds ud for de rigtige svar. Der er kun ét rigtigt svar til hver opgave.

1.1 Slik blev tidligere solgt som medicin, fordi

- man skulle være apoteker for at lave slik
- der var dokumenteret effekt af varerne
- sukkerprisen var meget høj
- det skulle opbevares i særlige kølekældre

1.2 Hvad er historiens ældste slik?

- Chokolade
- Marcipan
- Nougat
- Slikkepind

1.3 Hvor stammer marcipan fra?

- Italien
- Mellemerika
- Persien
- Schweiz

1.4 Hvad tænkte spanierne, første gang de smagte kakao?

- Det kan vi tjene mange penge på
- Det smager jo ikke af noget
- Puha, det er stærkt og bittert
- Uhm, det er sørme lækkert

1.5 Hvornår fik George Smith retten til det amerikanske navn for slikkepind?

- 1784
- 1850
- 1908
- 1931

1.6 Hvem var Nostradamus?

- En italiensk opdagelsesrejsende
- En spåmand fra 1500-tallet
- En kaptajn i Napoleonskrigene
- En mellemamerikansk kakaobonde

1.7 Hvilken type slik spiste vikingerne?

- Nødder
- Chokolade
- Lakridsrod
- Marcipan

1.8 Hvem opfandt mælkechokoladen?

- Aztekerne
- Casparus van Houten
- Daniel Peter
- Rodolphe Lindt

1.9 Hvorfor begyndte man at lave nougat?

- Der var mangel på varer
- Folk var trætte af chokolade
- Italienerne ville erobre nye markeder
- Man ville forbedre chokoladen

1.10 Hvilken overskrift kunne passe på artiklen?

- De store slikfabrikker
- Hvor stammer slikket fra?
- Hvordan produceres slik?
- Slikkets skadevirkninger

Tekst 2

Læs eventyret *Mor Hulda*, og besvar opgaverne ud fra tekstens indhold.
Sæt kryds ud for de rigtige svar.
Der er kun ét rigtigt svar til hver opgave.

2.1 Enkens rigtige datter var

- smuk og flittig
- grim og doven
- fattig og sulten
- rig og hoven

2.2 Den smukke datter sprang ned i brønden, fordi

- hun havde blod på sine hænder
- hun skulle hente guld
- hun ville ud til engen
- hun var bange for sin stedmor

2.3 Ude på engen kom hun til

- et æbletræ
- en kurv med brød
- en bunke æbler
- et stort hus

2.4 Hun blev bange for Hulda, fordi

- hun skulle rede Huldas seng
- fjerene fra dynen faldt som sne
- Hulda så uhyggelig ud
- Huldas hus så mærkeligt ud

2.5 Den smukke datter blev i dårligt humør, fordi

- hun ikke kunne forstå, hvad Hulda sagde
- hun savnede sit barndomshjem
- hun var træt af at arbejde så meget
- hun endnu ikke havde fået noget guld

2.6 For at blive rig måtte den rigtige datter

- hente vand i brønden
- lære at spinde dagen lang
- stikke sig på en tornebusk
- springe i brønden efter tenen

2.7 Da enkens rigtige datter kom til engen,

- blev hun udsat for hårde prøvelser
- blev hun bange for mor Huldas hugtænder
- bad brødet og æbletræet hende om hjælp
- arbejdede hun flittigt hos mor Hulda i mange dage

2.8 Den rigtige datter kom op til jorden igen, fordi

- hun havde tjent rigeligt med guld
- hun savnede sin mor
- hun blev fyret af mor Hulda
- hun skulle have vasket beget af

2.9 Eventyret handler om

- en smuk pige, som bliver gift
- en flittig pige, som belønnes
- en grim pige, som forgyldes
- en doven pige, som bliver rig

2.10 Eventyret drejer sig om

- arbejdsomhed
- tankeløshed
- fattigdom
- ondskab

Tekst 3

Læs artiklen *Folkebiblioteket mellem mødested og bogsamling*, og besvar opgaverne ud fra tekstens indhold.

Sæt kryds ud for de rigtige svar.

Der er kun ét rigtigt svar til hver opgave.

3.1 Artiklen diskuterer bibliotekernes eksistensberettigelse, fordi

- der kun er bøger på hylderne
- udlån af fysiske materialer er faldende
- der ikke er rum til fordybelse
- nogle biblioteker er begyndt at udlåne værktøj

3.2 På Hovedbiblioteket i København overvejer man at udlåne

- boghylder
- litteratur
- mødelokaler
- værktøj

3.3 Bibliotekerne i Tjæreborg, Lejre og på Ærø lægger især vægt på

- adgang til internet
- betaling af kontingent
- bøgerne på hylderne
- det sociale aspekt

3.4 Michel Steen-Hansen er

- bibliotekar i Dokk1 i Aarhus
- direktør i Danmarks Biblioteksforening
- ansat ved Danmarks Statistik
- journalist på Kristeligt Dagblad

3.5 Biblioteket er især et vigtigt mødested

- i landdistrikter og mindre byer
- i mindre forstæder til hovedstaden
- i større provinsbyer på landet
- i Aarhus og København

3.6 De seneste 10 år er antallet af studiekredse i litteratur

- faldet drastisk
- forholdsvis uændret
- gået lidt op
- steget markant

3.7 I biblioteksloven kan man bl.a. læse om

- biblioteket som mødested for lokalsamfundet
- bibliotekernes åbningstider
- bibliotekernes indretning
- formålet med bibliotekerne

3.8 Casper Hvenegaard Rasmussen mener, at fremtidens biblioteker skal

- udlåne flere bøger til borgerne
- være stedet, hvor man mødes om noget
- fungere som værested kun for unge
- rumme mange mødelokaler

3.9 Antallet af besøgende kan være steget, fordi

- borgerservice er flyttet ind på nogle biblioteker
- der er kommet flere bøger på hylderne
- der er kommet dobbelt så mange digitale bøger
- det er blevet gratis at komme på bibliotekerne

3.10 Hvilken overskrift kunne også passe til artiklen?

- Alt for dyre folkebiblioteker
- Fremtidens folkebiblioteker
- Folkebiblioteker er ikke længere for folket
- Folkebibliotekernes historie

Tekst 4

Læs novellen *Splinten i hånden*, og besvar opgaverne ud fra tekstens indhold.
Sæt kryds ud for de rigtige svar.
Der er kun ét rigtigt svar til hver opgave.

4.1 Da hovedpersonen Erling var lille,

- var han bange for sin far
- tog hans mor sig altid af ham
- havde han et tæt forhold til sin far
- var han meget bange for at dø

4.2 Erlings far

- føler sig svigtet af sine børn
- er meget stolt af sønnen Erling
- er tæt knyttet til sine søskende
- har meget travlt i sit ismejeri

4.3 Erling blev fars dreng, fordi

- han var en efternøler
- han var den eneste dreng i familien
- hans mor ville sikre husfreden
- hans far havde et spændende arbejde

4.4 Erling er inde på Sannes værelse, fordi

- han er vild med matematik
- pigerne synes, det er hyggeligt
- han kan lide at se pigerne lave lektier
- han ikke gider hjælpe mor i vaskekælderen

4.5 Erlings far er sur på onkel Jes, fordi

- Jes skylder ham penge
- Jes er utaknemmelig
- Jes bebrejder Erlings far noget
- Jes er skyld i, at farfar blev invalid

4.6 Erling får en splint i fingeren, og

- hans mor kommer ham straks til hjælp
- hans far hjælper ham med at få splinten ud
- hans far får hurtigt splinten ud
- han får betændelse i hånden

4.7 Faren siger, at Erling

- skal vaske sine hænder tit
- ikke må spille fodbold i haven
- skal holde hånden knyttet
- ikke må begynde at græde

4.8 Erlings håndflade bliver hvid og lugter grimt, fordi

- hånden har været knyttet en hel uge
- hele splinten ikke er kommet ud
- han har glemt at vaske sine hænder
- han har knyttet hånden i arrigskab

4.9 Erlings far beskrives som

- livlig og munter
- indesluttet og trist
- nærværende og hensynsfuld
- kærlig og betænksom

4.10 Novellen handler om en dreng, som

- har let til latter
- er meget fræk
- er meget fattig
- føler sig overset

Tekst 5

Læs kommentaren *Ambitiøse sportsforældre er med til at skabe mobbekultur*, og sæt kryds foran det ord eller udtryk i parenteserne, som passer bedst i sammenhængen. Se hvordan i eksemplet.

Ambitiøse sportsforældre er med til at skabe mobbekultur

Af Charlotte Andersen, leder af Ressourcecenteret på Maglegårdsskolen

Når forældre kun roser deres børn, når de scorer mål, presser det (børnene, kammeraterne, lærerne, trænerne) til at fokusere på egne præstationer frem for holdets.

I sensommeren kom de nyeste tal fra den nationale trivselsmåling. Her kan man læse, at de børn, der følte sig mobbet sidste år, også føler sig mobbet i år. Og det er ikke kun i skolen, de har det sådan, det gælder også i foreningslivet. Men hvorfor er det blevet sådan? Hvorfor er trivsel blevet et fremmedord, der i dag er blevet erstattet af jagten på (almindelige, individuelle, kollektive, ubetydelige) præstationer?

Da jeg selv var barn og ung i 80'erne og 90'erne, var motivation, kampgejst og holdånd tre ord, som jeg forbandt med livet på en håndboldbane. Jeg, min tvillingsøster og bror levede vores liv i Virumhallen sammen med vores fantastiske håndboldkammerater.

På vores hold vandt vi mange kampe og havde stor succes på banen. Vi følte os alle lige betydningsfulde for holdets succes. Ingen af os var bedre end den, vi stod ved siden af. Nu, hvor jeg selv er blevet forælder til tre børn, forstår jeg, hvilken stor andel mine (forældre, kammerater, lærere, trænerne) havde i, at trivslen var i højsædet. Hvordan de bakkede op om nye venskaber ved at lade døren til vores hjem stå åben for vores håndboldvenner, hvordan de brugte deres fritid på at køre os til kampe rundt omkring i Danmark. Og ikke mindst hvordan de opførte sig som forældre, når vi spillede.

I dag, når jeg sidder i en håndboldhal for at se min søn spille kamp, hører jeg ofte forældre tale højlydt negativt om andre spillere – både dem fra modstandernes hold og dem fra deres egen klub. Sågar deres egne børn får (konstruktive, ligegyldige, negative, rosende) ord med på vejen.

Jeg hører forældre, der har lovet deres barn penge for hvert mål, barnet scorer. Jeg ser tit fædre og mødre poste deres børns præstationer på sociale medier eller hører dem fortælle begejstret om, hvor mange (lektier, mål, opdateringer,

ulykker) barnet har lavet, eller hvor mange medaljer det har høstet.

Det presser børnene til at fokusere på deres egne præstationer frem for holdets. På alle de skoler, hvor jeg har arbejdet, har drengene, der går til fodbold, brugt mere energi på at koncentrere sig om frikvarterernes fodboldkampe, hvor det gælder om at bevare sin status på førsteholdet, end at følge med i timerne. Men hvorfor er denne stræben efter at positionere sig så stor i dag?

Svaret skal efter min overbevisning findes ved at se på forældrenes (adfærd, indkomst, selvtillid, uddannelse). Når man kun bliver rost af far eller mor, når man scorer et mål eller får et 12-tal, så lægger det et pres, som intet barn kan eller skal leve op til. Og hvad sker der, når barnet ikke føler, det kan leve op til forventningerne?

(Barnet, Forælderen, Læreren, Træneren) kan enten bebrejde sig selv for ikke at være god nok ved at vende en vrede mod sig selv, eller det kan vende sin frustration over ikke at føle sig tilstrækkelig mod andre. For eksempel ved at tale grimt eller hånligt til sine medspillere eller klassekammerater, som de måske endda har set deres forældre gøre det. Det er her, mobningen kan starte.

Hvis forældrene vidste, hvad presset på børnene har af betydning for børnenes trivsel og udvikling, tror jeg, de ville agere anderledes. Og det er faktisk ganske små ting, man som forælder behøver at gøre for at (ignorere, møde, skabe, ødelægge) en anden kultur, hvor vi fremmer holdets trivsel frem for de individuelle præstationer.

På mit barns håndboldhold har vi forældre aftalt, at vi hepper på hele holdet og ikke individer, når vi står på sidelinjen til kampe. Når et barn (brænder, lykkes, mobber, scorer),

opmuntrer vi ved at sige 'kom igen' i stedet for at tage os til hovedet og vise børnene, at de fejlede. Vi sørger for kørselsordninger til kampe og stævner, så alle forældre bidrager. Og når vi tager kaffe og kage med, er der nok til alle – ikke kun til os selv og vores egne børn.

Alle folkeskoler er i dag forpligtet til at lave trivselshandleplaner. Jeg mener, at der burde være samme krav om, at foreningerne skal lave tydelige retningslinjer for at fremme trivslen i (□ institutionen, □ klassen, □ klubben, □ skolen) og på holdene. Samtidig er det vigtigt, at der er lavet retningslinjer for, hvordan foreningerne skal handle, hvis medlemmer ikke trives eller bliver mobbet.

Men det er ikke nok med skrevne ord i en handleplan. Vi skal kunne se skolernes og foreningernes værdier afspejlet i børnenes, forældrenes og medarbejdernes handlinger og holdninger og ikke mindst i tegnene på, at børnene er i trivsel og udvikling.

Vi skal som voksne sammen tage ansvar ved at gå (□ bagerst, □ forrest, □ lige, □ væk) og vise børnene, hvordan man er en god rollemodel. Alle børn har ret til at have det godt – både i skolen og foreningslivet, og der spiller forældrene en afgørende rolle.

Politiken, 29. september 2016

